

B 2.5

Zábavné recepty

Mgr. Kamila Balharová, ZŠ Ohradní, Praha

Dominantní složka	Komunikační a slohová výchova
Vztah k dalším Podkapitolám	propojení popisu pracovního postupu s literárními žánry a komunikační výchovou
Ročník	6.–7.
Anotace	Text nabízí na základě procvičení slohového útvaru – popisu pracovního postupu – propojení s komunikační a literární složkou jazyka. Žáci pracují s popisem pracovního postupu, rozšiřují si svou slovní zásobu, opakují literární žánry, uvědomují si rozdíly mezi jednotlivými literárními žánry.
Časový rámec	jeden týdenní blok komunikační výchovy a slohu – 4 hodiny postupně na sebe navazující v jednotlivých dnech týdne
Klíčová slova	popis pracovního postupu, literární žánry, pohádka, sportovní utkání – reportáž, detektivka, horor, komunikace, sebehodnocení, práce ve skupině

Obsah

Metodika	1. Metodický přehled
	2. Úvod
	3. Metodický komentář
	3.1 První hodina (Šibenice, Mluvení do ticha, Stanoviště, Hodnocení a sebehodnocení)

	3.2 Druhá hodina (Ze surovin recept, podle receptu název)
	3.3 Třetí hodina
	3.4 Čtvrtá hodina
	4. Závěr
	5. Zdroje
Materiál	Pracovní list pro žáky, Hodnoticí list pro žáky, Příloha pro učitele 1–2

1. Metodický přehled

Klíčové kompetence	k řešení problémů, komunikativní
Vztah k průřezovým tématům	Osobnostní a sociální výchova (kreativita, kooperace)
Výukové metody a strategie	frontální výuka, skupinová práce, sebehodnocení a hodnocení skupiny
Co potřebujeme	různé recepty z časopisů nebo kuchařských knih, okopírované zábavné recepty z příloh,

2. Úvod

Žák si procvičí popis pracovního postupu a propojení s literárními útvary. Vstupním předpokladem tedy je, že žáci již znají základní pravidla popisu pracovního postupu.

Na konci vyučovacího bloku zhodnotí svou práci i práci celé skupiny. Podílí se na efektivní práci ve skupině a zároveň umí objektivně zhodnotit svůj přístup k výuce.

3. Metodický komentář

Týdenní bloky ve výuce českého jazyka

Na 2. stupni základní školy činí dotace pro předmět český jazyk a literatura obvykle 4 hodiny týdně, což znamená 16 hodin tohoto předmětu měsíčně. V klasickém dělení výuky českého jazyka na komunikační výchovu a sloh, literaturu a jazyk bývá jedna hodina týdně věnovaná komunikační výchově a slohu, jedna výuce

literatury a dvě jazyku. Celkem tedy za měsíc žáci absolvují 4 hodiny komunikační výchovy a slohu, 4 literatury a 8 hodin jazyka.

Především v hodinách komunikační výchovy a slohu je obtížné stihnout plánovaný objem práce v jedné hodině a v následující hodině za týden je potřebné strávit mnoho času opětovnou motivací. Tento materiál nabízí možnost na sebe navazujících hodin: Výuka probíhá v týdenních blocích. 1 týden v měsíci komunikační výchovu a sloh (4 hodiny), 1 týden literaturu (4 hodiny), 2 týdny jazyk (8 hodin). Tak je dodržen celkový počet hodin věnovaných jednotlivým složkám jazyka, jednotlivé složky se často prolínají.

Učivo je rozvrženo do bloků vždy měsíc dopředu a rodič jsou s plány seznámeni předem (www stránky).

Žáci na týdenních blocích nejčastěji pozitivně hodnotí pohodlí. Jen občas musí v aktovce vyměnit učebnici jazyka za čítanku, a tak se snížil počet zapomínání. Změna bloků je pro ně zajímavá, na některé bloky se těší. Snadněji plní dlouhodobé úkoly, vědí, co je čeká v písemné práci atd.

Také spolupráce s rodiči se zjednodušila – rychleji se orientují v aktuálně probírané látce a mohou snadněji svému dítěti pomoci ve výuce.

Učitel si plánuje učivo na celý měsíc dopředu, může trochu i taktizovat. Jestliže vzhledem k státnímu svátku přišel o nějaké hodiny jazyka, je vhodné v dalším měsíci zařadit tento blok na celé týdny, kdy nejsou plánovány žádné akce. Navíc ví, kolik času bude na jednotlivé bloky mít, a tomu pak přizpůsobí rozsah i obsah hodin.

Výuka slohu při využití týdenního bloku

Zábavné recepty

3. 1 První hodina

Žáky seznámíme s tématem týdenního bloku. Buď jim je pouze řekneme, nebo je necháme hádat téma formou hry **Šibenice** (Příloha pro učitele 1a).

Žáci vědí, jaké téma je příští čtyři hodiny čeká; nyní vysvětlíme, že se recepty budou zabývat ne jako kuchaři, ale jako spisovatelé. Nejprve si zahrajeme na detektivy, kteří budou literárně zpracované recepty převádět do formy zpracované v kuchařských knihách, teprve poté se pokusíme zpracovat vlastní literární práce. Začneme rozmluvením na jednotlivá literární témata technikou **Mluvení do ticha** (Příloha pro učitele 1b).

Nyní žáky rozdělíme do skupin a následuje práce na stanovištích.

Stanoviště

Ve třídě určíte 8 stanovišť, kde umístíte recepty (Příloha pro učitele 2). Na každé stanoviště vždy jeden recept. Úkolem skupin je obejít všechna stanoviště a vyplnit tabulku s úkoly, kterou jim rozdáte (Pracovní list pro žáky). Žáci si mohou zahrát na detektivy a vyloučí, které suroviny budou potřebovat. Druhý sloupec tabulky nevyplňujeme.

Hodnocení a sebehodnocení

Při této práci je potřeba zadat časový limit. Stanovte jej tak, aby zbylo na konci hodiny ještě asi 10 minut času. Není nutné stihnout všechno, záleží na učiteli a na žácích. Práci lze zastavit a pokračovat v ní příští hodinu, tj. další den. Tabulky učitel vybere a uschová.

Po ukončení práce, i když se v ní bude pokračovat druhý den, zadá učitel žákům k vyplnění tabulku. V té žáci zhodnotí svou práci ve skupině i práci skupiny (Hodnoticí list pro žáky).

Hodina končí, když jsou tabulky vyplněné a vybrané.

3.2 Druhá hodina

Druhou hodinu můžeme zahájit opět mluvením do ticha. Můžeme například využít přirozené lenosti našich žáků: Učitel nechá žáky po pozdravu stát. Zadá téma jako na začátku minulé hodiny a sednout si mohou žáci tehdy až tehdy, když jsou vyvoláni a řeknou slovo, které se váže k tématu. Učitel by měl zadat všechna zvolená témata.

Ze surovin recept, podle receptu název

Po této slovní rozcvičce rozdáme skupinám opět tabulky č. 1. Dnešním úkolem je co nejpřesněji podle surovin odhadnout, jaké jídlo bychom uvařili, a vymyslet mu název. Jde o to, aby se název co nejvíce blížil skutečnosti. Když tabulku žáci doplní, vylosují si jedno jídlo, jehož přípravu mají popsat. Tentokrát ústně, recepty budou popisovat ostatním. Skupiny by se měly zaměřit na co nejpřesvědčivější výkon. Každý musí promluvit, to je jediné pravidlo, které mají dodržet.

Skupiny si mohou zvolit formu předvedení, musí v ní převažovat mluvené slovo. Jde o spisovné a plynulé vyjadřování. Mohou se jen postavit a odříkat recept jako v kuchařské knize, nebo sehrát scénku s vařením jako například v televizním pořadu.

Po předvedení napíše skupiny číslo receptu fixem na kartičku a na daný povel svou volbu zveřejní např. zvednutím. Učitel spočítá, kolik skupin uhodlo správně, a zapíše si.

Víc toho obvykle nestihneme, a tak je opět potřeba vyplnit tabulku sebehodnocení a hodnocení práce skupiny a založit ji.

Za domácí úkol zadáme přinést jakýkoli recept, nejlépe na oblíbené jídlo. Za splněný úkol lze považovat recept opsaný z kuchařky, přinesenou celou kuchařku, okopírovaný recept.

3.3 Třetí hodina

Žáci si vylosují (podle přílohy pro učitele 3) žánr, se kterým budou tuto hodinu pracovat. Poté si ve skupině přečtou, jaké recepty přinesli, a vyberou formou pyramidového výběru jeden z nich, se kterým budou dále pracovat.

Pyramidový výběr

Pyramidový výběr je technika založená na porovnávání vždy dvou prací. Dvojice žáků si přečte svůj recept a vyberou ten, který se jim pro literární zpracování zdá vhodnější. Potom se spojí s druhou dvojicí. Čtveřice má opět vybrat pouze jeden z receptů podle daných kritérií.

Kritéria: Dnešním úkolem bude zpracovat jeden z přinesených receptů formou vybraného žánru. Vyberte proto takový recept, který vám za tímto účelem bude nejvíce vyhovovat.

Na konci hodiny opět učitel rozdá tabulku sebehodnocení a žáci ji vyplní.

3.4 Čtvrtá hodina

Tato hodina je věnována prezentaci práce jednotlivých skupin, přednesení jejich slohových útvarů (slohů). Hodnotíme, zda byl dodržen popis pracovního postupu, zda byly dodrženy znaky vylosovaného žánru i kvalitu přednesu příspěvku.

Druhou část hodiny věnujeme sebehodnocení. Žáci si porovnají své tabulky. Snaží se zjistit, zda a jak se jim skutečně dařilo spolupracovat, komunikovat, zda se situace ve skupině v průběhu hodin zlepšovala či zhoršovala. Snažíme se dát si odpověď na otázku, co žák mohl změnit na svém chování, aby práce skupiny byla ještě lepší.

Reflexe

Úplný závěr by měla tvořit reflexe, kdy každý žák řekne jednu pozitivní věc – co ho zaujalo, co se mu na tomto bloku líbilo, co se mu nejvíce dařilo. Může přidat i jednu věc, která se mu nelíbila, co mu nešlo,...

4. Závěr

Očekávané cíle a výstupy:

Žák

- rozvíjí svou slovní zásobu
- uplatňuje znalosti v praxi
- propojuje jednotlivé složky předmětu ČJL
- spolupracuje ve skupině
- hodnotí práci skupiny
- hodnotí svou vlastní práci ve skupině, uvědomuje si problémy, které vznikaly a hledá jejich řešení
- prezentuje svou práci před ostatními

5. Zdroje

Beranová, M.: *Jídlo a pití v pravěku a ve středověku*. Academia: Praha, 2005.

Slovník literární teorie. Československý spisovatel: Praha, 1984.

Hanzová, M., Kamiš, K., Příborská, O.: *Sloh od šestky do devítky*. Fragment: Havlíčkův Brod, 1998.

Macková, S.: *Dramatická výchova ve škole*. DIFA JAMU: Brno, 1995.

Machková, E.: *Metodika dramatické výchovy*. IPOS: Praha, 2002.

Pracovní list pro žáky

Tabulka

Skupina: A	členové:
Vypište suroviny, které budete potřebovat k uvaření tohoto jídla.	Napište, jak byste pojmenovali jídlo, které je popsáno.
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

Hodnoticí list pro žáky

Sebehodnocení moje i naší skupiny

Jméno a označení skupiny	já	skupina
spolupráce ve skupině	<ul style="list-style-type: none"> - zapojoval jsem se po celou dobu - zapojil jsem se jen někdy - nezapojil jsem se 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovali jsme - v některých okamžicích se nám nedařilo se domluvit, ale vyřešili jsme to - spolupráce se nedařila
komunikace	<ul style="list-style-type: none"> - neskákal jsem nikomu do řeči - mluvil jsem a nechal jsem mluvit i ostatní - mlčel jsem celou dobu - zakřičel jsem, aby mi věnovali pozornost - pohádal jsem se s někým 	<ul style="list-style-type: none"> - nikdo nikomu neskákal do řeči - někdy jsme se až překřikovali - mluvil stále jen jeden, ostatní se nedostali ke slovu - jiné - vypiš
splněný časový limit		<ul style="list-style-type: none"> - ano, stihli - nestihli jsme
vyřešení zadaného úkolu	<ul style="list-style-type: none"> - rozuměl jsem celému zadání hned - musel jsem se poradit se spolužáky 	<ul style="list-style-type: none"> - vyřešili jsme vše nejspíš správně - vyřešili jsme úkol jen částečně - nevyřešili jsme
Spolužáci, se kterými jsem spolupracoval:		

Příloha pro učitele 1a

Šibenice

Na tabuli napíšeme tolik pomlček (-----), kolik má slovo recepty písmen. Žáci hádají jednotlivá písmena. Pokud písmeno uhodnou, dopíšeme ho na příslušné místo ve slově. Pokud neuhodnou, stavíme šibenici. Vyhrává ten, kdo uhodne celé slovo.

Příloha pro učitele 1b

Mluvení do ticha

Jedná se o techniku, při které se žáci snaží říci jedno slovo či sousloví na téma zadané učitelem, ale zároveň se nepřekřikovat. Co je důležité? Nikdo nesmí křičet, smí říci jedno slovo nebo sousloví a pak musí čekat, až promluví další spolužák. Žáci by se měli snažit neopakovat již řečená slova, ale také by neměli upozorňovat na tento jev: Snižuje to koncentraci pozornosti. Učitel zadává různá témata, pro naši potřebu jsou to tato:

pohádka

detektivka

sportovní utkání

horor

Učitel smí také navazovat na vybavování asociací k danému tématu například tím, že sám řekne nějaké slovo. Tento přístup volí pouze tehdy, když navození asociací u žáků jde pouze jedním směrem nebo si nevybavují vhodná slova vůbec.

Příloha pro učitele 2

Recepty na stanovité + žánry

Čarodějná pochoutka

(Pohádka)

Čarodějka Smetánka a čaroděj Sýrek se šli po dlouhé zimě rozehrát na pánvičku.

Přišla jejich dcera Brokolička a chtěla, aby šli společně na pouť a na kolotoč jménem Mixér. Kolotočem byli rozsekáni na padrť a točila se jim hlava. Potom potkali tetu Špagetku a ta jim poradila, aby si sedli na ni na talíř.

Pokud je někdo nesnědl, sedí tam dodnes a pohádky je konec.

Vražda vepřového řízku

(Detektivka)

Tak si jednou vepřový řízek spal v chladicím boxu se svými kamarády, citrony a bílým vínem. Jednoho dne se citrony a bílé víno probudily a citrony volaly:

„Hej, bílé víno, nevidělo jsi vepřový řízek?“

„Ne, nevidělo. Asi ho někdo unesl a usmažil.“

Uběhl celý týden.

Víno říká: „Měli bychom řízek zkusit najít.“

Všichni společně se proto vydali k plotně. První jdou citrony, ale vezmou to zkratkou přes prkýnko. Tam na ně číhá nůž-bandita. Milé citrony ostřílí od kůry a jader. Pak hodí citrony na pánev, kde už leží vepřový řízek.

Citrony povídají: „Hej, vepřový řízku, jsi to ty?“

„Ano, jsem to já a už jsem z jedné strany skoro usmažený,“ povídá vepřový řízek.

Náhle se nad pánví zjevil jiný bandita-sůl a prostřílel vepřový řízek ze svých slaných koltů. Bandita-vidlička potom řízek otočila.

Citrony zoufale volají: „Bílé víno, pomoc, je nám strašné vedro!“

Bílé víno se je snažilo zachránit a zalilo je, ale všichni nakonec na pánvi společně umřeli. Bandité – vidlice a nůž –je poté snědli.

Pohádka o majonéze

Byla jedna majonéza a ta šla do světa. Cestou potkala sůl. Jak tak jdou, najednou spadnou do propasti.

Když se majonéza probere, kouká: Kde je sůl? Sůl byla vmíchána do majonézy.

Majonéza křičí o pomoc a v tu ránu přiběhne k propasti cukr a snaží se ji vytáhnout.

Ale uklouzne a nakonec tam spadne taky. Majonéza vyrostla a vylezla z propasti sama.

Majonéza jde dál světem a najednou začne pršet, ale není to ledajaké pršení. Padají kapky citronové šťávy. Majonéze to vůbec nevadilo.

Po chvíli majonéza kouká a vidí šunku s křenem, jak se perou. Majonéza tu rvačku zastavila. To už ale byla šunka s křenem úplně rozsekaná. Majonéza se s nimi skamarádila.

Najednou šunka křičí: „Letí sem nakrájená veka!“

Veka přistála, naložila je všechny na sebe a vzala je na talíř. Jestli je už nesnědli, tak tam žijí až dodnes.

Liga mistrů

(Sportovní utkání)

Na trávník nastupují favoriti ligy mistrů Rajčata proti Špagetám. Rozhodčí přináší míč a hra začíná.

Špagety útočí a velké rajče chytá. Rajčata jdou do rychlého brejku a Špagety se roztahují po trávníku. Rajče se koulí a fauluje. Rozhodčí Nůž uděluje trest. Rajče je rozsekáno, dnešní den si již nezahraje. Dnes je velmi napínavý souboj. Pozor, Špagety zaútočily. „Góóóó!“ Hlediště ožilo. Stav 1:0 pro Špagety. V čase 39 minut bodují.

Začíná druhá polovina utkání. Trenér Rajčat vydal jasný povel útočit, aby otočili stav, ale stále se nedaří. Chyba, Rajčata jdou do útoku a ... „Góóóó!“ 1:1. Srovnáno v 79. minutě. Strhává se bitka a rozhodčí Nůž rozdává tresty. Začíná sekat. Rajčata zbyla dvě a Špagety se vaří posledních 10 minut v těžké palbě. Konečně konec utkání. Těžkých 90 minut a stav 1:1 znamená, že oba týmy dostaly po jednom bodu za remízu a podávají si přátelsky ruce na společném hřišti.

Olympiáda v kuchyni

(Sportovní utkání)

Právě začala druhá olympiáda. První disciplína se koná mezi sýry Ajdamem a Ementálem. Favoritem je Ajdam. Ale vypadá to, že dnes není ve formě. Ementál ovládl první disciplínu, když rozsekl Ajdama na dvě půlky. Ajdam smutně spadl do mouky a pak do rozšlehaného vajíčka, které hodil nějaký fanoušek. Ajdam se šel umýt do strouhankové lázně a připravit se na další závod. Ve skoku do pánvičky jasně dominoval. A jak doskočil, tak se na té pánvičce začal opalovat, zprvu z jedné strany a pak z druhé. Za malou chvíli byl celý dozlatova a stal se z něj smažený sýr.

Ve skokanské části žen skončila čtvrtá paní Bramborová a vzteky ze sebe začala sloupávat svojí slupku. Přidal se k ní i její fanklub, bylo jich asi 1 kilo. Pak skokanka zavelela, aby si s ní šly zaplavat. Ale to se jim vymstilo, protože voda byla moc teplá a ony se tam uvařily. Asi za 10 minut přilétl neznámý tvor s talířem a chtěl se najíst. V tu chvíli se smažený sýr a brambory potkaly a daly si jen tak pro legraci závod ve skoku na neznámý talíř. Oba vyskočily a zůstaly tam. Neznámý tvor už měl vidličku a nůž a všechno snědl. Tak ať mu chutná!!!

Princezna Palačinka

(Pohádka)

Žil byl jeden král a ten se jmenoval Půl litru mléka. Měl manželku jménem Vajíčko. Putovali v kočáře Polohrubá mouka, když najednou začala pršet sůl. S deštěm přišla prudká bouře vítr a všichni se smíchali v těsto, které se zabydlelo bydlelo v zámku jménem Miska.

Z bouře se vynořil čaroděj Olej a odnesl je na svůj hrad Pánvičku. Zde je začal mučit, opékat z jedné strany na ohni. Do zámku uhodil blesk, hrad nadskočil i se všemi, kdo v něm zrovna byli, a otočil je na druhou stranu. V tom okamžiku se nečekaně objevila vysvobozená princezna Palačinka.

Princ jménem Marmeláda ihned přiklusal a zachránil ji. Odvezl ji na svůj hrad jménem Talíř a pohádky byl konec.

Kuřecí prsíčko v plátku šunky

(Horor)

Kuřecí maso dlužilo mafiánům peníze. Mafiáni je tedy chytli, a aby je donutili mluvit, tak je posolili. Maso bylo zticha. Vzali pepř a opepřili ho. Maso bylo stále zticha. Nakonec je posypali rozemletou šalvějí. Maso se konečně přiznalo. Aby to nikomu neřeklo, tak maso propíchnali špejlemi. Kvůli důkazům rozpálili máslo a hodili maso na pánev, ale maso bylo stále živé, kroutilo se a otáčelo. Pak na ně hodili šunku a nechali je ještě chvíli smažit. Po šesti minutách je vyndali a šoupli do rakve (na talíř).

Obalená vajíčka

(Detektivka)

Tři vajíčka se rozhodla, že se půjdou vykoupat na 15 minut do bazénu jménem Kastrol. Za chvíli tam přišly brambory, že se jdou taky vykoupat. Po koupeli se vajíčka vydala na procházku parkem, kde si nevšimla číhajícího uprchlíka z vězení – Nože. Když ho konečně zpozorovala, bylo pozdě. Nůž je dohonil a podřízl. Aby je nikdo nenašel, dal je do písku, ale vajíčka byla stejně vidět. Nůž jenom otřel otisky a utekl, aby ho někdo neviděl. Mezitím šel kolem Olej a spatřil Vajíčka v písku. Zjistil, že jsou po smrti, a tak je odnesl do vyhřívaného bazénu a tam je opláchnul. Omylem tam spadl také, ale vylezl a osušil se. Vajíčka donesl až do rakve (na talíř). Pak to vše šel říci opatrně bramborám, které se po koupeli vyhřívaly na sluníčku. Nepodařilo se ! Brambory byly tak zoufalé, že dostaly infarkt. A tak nakonec skončily brambory i vajíčka na spolu